

ROMMERS REAGEREN

Kennisnetwerk basis Uitvoeringsprogramma Natuurvisie

De Natuurvisie van staatssecretaris Dijksma geeft de goede beleidsrichting voor de lange termijn. Inderdaad met economische motieven als 'aanvulling' op en niet als 'vervanging' van gebiedenbeleid. Om natuur verder maatschappelijk te verankeren, is synergie met alle maatschappelijke belangen essentieel, vinden vertegenwoordigers van de groene adviesbureaus.

Tijdelijke natuur in het Sphinxpark bij het Eiffelgebouw, voorheen Sphinx sanitair.
Beeld Marcel Bayer

De visie bouwt voort op de toenemende betrokkenheid bij natuur van burgers, organisaties, bedrijven en van de verschillende overheden. Natuur kan lokaal aan gezondheid, wonen, werken, recreëren en waterveiligheid bijdragen, en tegelijk in stand blijven. Wij zien deze beleidsrichting in veel werk van leden van het Netwerk Groene Bureaus toegepast. Bijvoorbeeld: het project 'Inrichting Veenoordkolk' bij Deventer, waar zonder overheidsgeld 40 hectare nieuwe riviernatuur wordt ingericht (inclusief locaties voor zeeverkenneren en kanoërs, recreatieve infrastructuur en 20 jaar beheer); het Sphinx-terrein in Maastricht (tijdelijke natuur draagt bij aan leefbaarheid); LOFAR in Drenthe (geïntegreerde gebiedsontwikkeling); landgoedconvenanten in onder meer Utrecht (landgoed Den Treek-Henschooten en Stichting De Boom) en ideeën in Gelderland (landgoed Welna, zie kader).

In de Natuurvisie staat terecht dat de (inter)nationale natuurdoelen alleen met grote inzet en goed onderbouwde afwegingen tussen maatschappelijke belangen te bereiken zijn. Ook het spanningsveld tussen de ecologische en juridische invalshoeken van het natuurbeleid wordt signaleerd. Dit 'schuren' is veelal door een goede timing en doordachte aanpak van initiatieven te beperken zonder afbreuk te doen aan de intentie van de regelgeving. Dat vraagt bij overheden meer deskundigheid over toepassing van regelgeving en leren van de praktijk.

De groene adviesbureaus zien net als de Natuurvisie een toename van vooral economische motieven in de omgang met natuur. Daarbij gaat het om een aanvulling op het motief van natuurbehoud waarop de rijksoverheid zijn beleid mede baseert: erkenning van intrinsieke waarde van natuur. De Natuurvisie lijkt echter uit te gaan van een vervanging door antropocentrische motieven. Dit oproepen beeld heeft als risico dat de ingezette

beleidslijn wordt gezien als vervanging van - en niet als aanvulling - op het gebiedenbeleid dat mede natuurbehoud als doelstelling heeft. Bij schaarste aan overheidsmiddelen is dit risico reëel. Een dergelijke ontwikkeling brengt de gestelde overheidsdoelen buiten bereik.

Groene spaarpot

Het idee van de 'groene spaarpot' bouwt voort op 'groen door rood' maar gaat uit van kwaliteitsverbetering in plaats van nieuwe natuur. Aantoonbare kwaliteitsverbetering biedt na realisatie ruimte voor economische dragers die bijdragen aan de continuïteit van landgoederen en TBO's. Doel is kwalitatief hoogwaardige, betaalbare en beleefbare natuur te realiseren. Er is al positieve ervaring opgedaan met de zogenoemde 'landgoedconvenanten' waarbij afspraken worden gemaakt over natuurontwikkeling en functieverandering; de groene spaarpot kan de volgende stap zijn.

Het nieuwe vermogen: going dutch

De Natuurvisie geeft wel richting maar geen 'stippen aan de horizon'; overheidsdoelstellingen opstellen staat haaks op de beoogde eigen inbreng van burgers en bedrijven. De Natuurvisie mist de benodigde aanzet tot het gezamenlijk formuleren van doelstellingen, nodig voor een gezamenlijke taal over de maatschappelijke meerwaarde van natuur, voor het bieden van handvatten voor concrete doelen en voor beleidsevaluatie. De eerste uitdaging daarbij is de vormgeving en aansturing van het Uitvoeringsprogramma.

Het Uitvoeringsprogramma vraagt uitwisseling van kennis en kennisvragen tussen onderzoeksorganisaties (waaronder adviesbureaus), initiatiefnemers en overheden. Ook is betere toegang tot gegevens over natuur bij overheden, kennisinstellingen en databanken van belang. Kennisvragen zijn onder meer geformuleerd in het aprilnummer van *ROMagazine* 'Verdien-natuur', zoals over instrumenten om natuurbaten en natuurlasten te koppelen, verdienmodellen voor landgoederen en terreinbeherende organisaties en economische natuurwaarde via TEEB. Het Uitvoeringsprogramma biedt het kader voor het benodigde kennisnetwerk.

Johan Burger (ATKB)

Liedewij Haver Droeze

(Adviesbureau Haver Droeze)

Bas van Leeuwen

(Second Opinion)

Gwenn van der Schee (Arcadis)

Netwerk Groene Bureaus,

brancheorganisatie voor

groene adviesbureaus

www.netwerkgroenebureaus.nl

De cijfers liegen niet. We zijn gewaarschuwd. De Nederlandse huishoudens bouwen extreem weinig vermogen op. De vermogensongelijkheid is in Europa nergens groter dan hier. Het vermogen van de drie rijkste Nederlanders is groter dan het vermogen van de armste helft. Thomas Piketty's aanklacht "Het kapitaal van de 21e eeuw" is met donderend geraas de bestsellerslijsten én de talkshows binnen gerold. Alleen het effect van een derde wereldoorlog kan volgens hem het tij nog keren; het tij waarin duurzame voorspoed alleen is voorbehouden aan de *happy few*.

Hoog tijd voor een Nederlandse aanvulling. Vermogen = arbeid x tijd. Een huishouden bouwt vermogen op door gedurende langere tijd iets minder te consumeren dan te produceren. De discipline die daarvoor nodig is, wordt alleen opgebracht bij de continue dreiging van onheil in de vorm van armoede, ziekte, etc. In het egalitaire Nederland zijn de collectieve voorzieningen al sinds mensenheugenis in staat om de prikkel tot vermogensopbouw onder de duim te houden. Nederlanders hebben er vertrouwen in dat de gemeenschap zal helpen. Van oudsher bouwde het Nederlandse huishouden vermogen op door in de lokale gemeenschap surplusarbeid te richten op indijking en ontginning.

De economie was voorspoedig zolang de onderlinge samenwerking en de draagkracht van het landschap in balans waren. Het systeem bestond uit drie pijlers; het huishouden, de overheid én het gebied. Elk met een eigen economie, kenmerkende afhankelijkheden en regelmechanismen. Het gebied bemiddelde tussen het grote en het kleine. Daarbij zorgde het gebied voor een belangrijke voorwaarde voor innovatie, namelijk directe feedback met fysieke consequenties.

Decennia lang heeft de schaalvergroting voorspoed gebracht. Elk huishouden kreeg

tegen een schappelijke prijs toegang tot voedsel, energie, materiaal en informatie van steeds verder weg. *Global brands* en *worldwide infrastructures* brachten alles wat we nodig hadden. Kijk eens naar de herkomst van de materialen van een kopje koffie op www.sourcemap.com!

Langzamerhand lijkt het vermogen van de regio of de streek overbodig te zijn geworden. Maar niets is minder waar. Na de *Energiewende* bleek het solide Duitse energienet niet bestand tegen de fluctuaties van het nieuwe vermogen van wind- en zonnecentrales. Overal in de wereld breekt men zich nu het hoofd hoe de rigide energienetten omgebouwd kunnen worden tot *smart grids*. Dat betekent dat er lokale en regionale buffers moeten komen en slimme regelmechanismen voor spreiding van piekverbruik in de tijd. Een grote bierbrouwer formuleerde onlangs de nieuwe strategie: 'de duurzame brouwerij in de duurzame regio'. Daarmee is deze brouwer onderdeel van een kopgroep van *multinationals* die hun productievestigingen innoveren door ze duurzaam te verbinden met hun regio. Thomas Piketty neemt het ongetwijfeld op in de volgende druk van zijn bestseller: het vermogen van huishoudens om wereldwijde stromen (van geld, energie, water, voedsel en informatie) lokaal of regionaal vast te houden voor bepaalde tijd. Sommige regio's hebben dat vermogen niet of nauwelijks ontwikkeld en worden speelbal van de grillen van markten. Multinationals sluiten daar van de ene op de andere dag hun deuren. Andere regio's hebben hun vermogens lokaal verankerd. Zij worden aantrekkelijke spelers in het wereldwijde netwerk van duurzame hotspots.

De regio's van het tweede soort, onderscheiden zich met een herkenbaar eigen verhaal en het vermogen de eigen waarden vast te houden in het gebied. *Going dutch* is hun credo.

Cees Anton de Vries

cvr@origame.eu